

Nionde roten, tomt 24

Kvarteret Polismästaren

Tjugotredje roten 1637–57v

Östra hamnens västra sida

Tolfte roten 1657h–70

Kronhusgatan – Spannmålgatan

Olof sågare 1656–1657

Anders Persson 1661 1½ mtl

Jöns Larsson eller Högbåtsman

står i mantalslängden för 22 roten 1637–45.

Det bör vara hans gård, som 1647 övertogs av Sigfrid båtsman, från 1648 kallad

Sigfrid Cronans skeppare eller Sigfrid Persson.

Sigfrid Persson hade köpt en gård av *Rasmus Helgesson* för vilken han 12.3.1646 i huseköpspenning betalade 3 d smt. Den Rasmus Helgesson som omtalas vid denna tid, kallas ”Rasmus i Hagen” 1641–44 och Rasmus Helgesson i Hagen [= Haga] 1648–55. Denne kan ju ha sålt en ärvd eller köpt gård till Sigfrid Persson. Sigfrid Persson var gift med *Ingel Jörgensdotter*, vars far var *Jörgen Ersson i Trädgården* (se 3.26). I december 1660 var hon änka och krävde då i kämnärsrätten dels *Ambjörn Andersson*, dels *Tore Lacke* för vad hennes sal man hade lånat Lackes son *Anders Toresson*.

Av hustru *Brita Andersdotter* fordrade hon vid samma underrätt 15 rdr. Pengarna hade lämnats i ”förleden freidetid mellan Sverige och Danmark till Brita Andersdotters man Anders Persson, när de var kamrater till sjöss”. Brita Andersdotter förklarade, att hennes man ”blef på samma resa af fienden slagin och skeppet, som han seglade på af fienden borttaget och plundrat, varför hon inte kunde svara för dessa penningar, som hon aldrig såg”. Hon frikändes.

Ingel eller Ingierd Jörgensdotter gifte om sig med

Arfwe Månsson skomakare,

som i kontributionslängden förekommer första gången i tolfte roten 1662. Han hade 1660 betalat huseköpspenning för sal Anders Olssons gård – den förefaller ha varit belägen i en annan rote. Vid kämnärsrätten den 8.12.1665 krävdes hustru Ingerd Arfwed Månssons hustru av Petter Koopman på en rest som hennes förre man kronoskepparen Sigfrid Persson hade blivit skyldig *Petter Koopmans avlidne svärfader Hans Jöransson*. Hon förklarade, att när hennes sal man skildes från henne inför den sista resan på vilken han blev borta, sade han sig icke vara skyldig någon något. Petter Koopmans krav gällde tre tunnor råg, som Sigfrid redan hade börjat avbetala. Av en bouppteckning 1688 (Gbg 1688:161a) framgår, att Arfwed Månssons hustru Ingierd Jöransdotter var syster till sal *Britta Jöransdotter*, som hade varit gift med *Olof Jonasson Fries* (avvittring 1664). 1674 erkände *Casper Wolfabell* (EIIa:4), att han av Mäster Arfwe Månsson ”meiner fru- en stiftvater” erhållit 50 rdr för sin hustrus farsarv. (Bevittnades av Jöns Börgesson och Ambjörn Andersson.)

Den 27.2.1688 lagbjöd Mäster Arfwed Månsson skomakare första gången den tomt (nämligen Oluf Carlssons Håhls gamla), som han hade tillhandlat sig av Robert Hoods sterbhusledamöter och handelsmannen Martin Brusewitz för 80 rdr. Tomten var belägen mellan Arfwed skomakares egen gård i väster och sal Jöns Börgessons ödetomt å östra sidan. Den 19 mars samma år begärde insp. Jöns Håhl, att skomakaren Arfwed Månsson, som lagbjudit en ödetomt ”nästliggande mellan bemälte skomakares och Håhls moders hus” (9.22n), som är och varit tillhörig hans moder skulle redogöra för hur han erhållit denna ödetomt. Arfwed Månsson tilldömdes tomten.

Den 2.10.1690 var Arfwed skomakare omgift med Catharina Andersdotter, som detta datum tillsammans med *änkan Barbro Andersdotter* svarade systemen *skepparen Tore Olufssons hustru Margareta Andersdotter* vid rätten. De tre systrarna var döttrar till *Anders Andersson smed* och hans hustru *Ingefred (Ingrid) Arvidsdotter* (se 7.65).

Den 18.6.1698 begravdes Arfwed Månsson skomakare. Catharina Andersdotter gifte sedan om sig med

skomakaren Ernst Lohman,

f 1673 (son till *Claes Lohman* och *Anna Rasmusdotter*). I skattningslängden 1715 värderas tomterna till 300 d smt, husen till 760 d smt och lösejendomen till 300 d. Ernst Lohmans hustru kallas i upphandlingslängden 1717 för Anna Catharina Anchar (Ankar), vilket visar att såväl *Olof Andersson smeds* som Anders Andersson smeds barn anlade efternamnet Ankar. Lohman hade detta år gesällen *Magnus Ejman* och *läregossen Petter Norling*.

(I registret 1720 står Ernest Lohman skomakare 9.24.)

Lohman hade detta år *gesällen Magnus Ejman* och *läregossen Petter Norling*.

Catharina Andersdotter avled barnlös (bou 10.3.1722). En systerson var *skolläraren Johan Kråka* (son till *Ingeborg Andersdotter* och *Anders Kråka*) och systerdöttrarna var gifta med resp. *skeppstimmermannen Sven Engelbretsson Kåhög* (g. *Annika Svensdotter Kåhög*, dotter till *Barbro Andersdotter* och *Sven Larsson Kåhög*), *skeppare Anders Nilsson* och *slaktare Olof Ingemarsson* (g. *Annika Andersdotter Kråka*) vidare *Karin*, gift med *styrman Sven Ahlin* (se 4.64) och *skepparen o styrmannen Hans Reinsdorf* se 8.41 (jfr Berg I:2, 488).

Om släkten Kråka kan ytterligare nämnas, att 21.4.1681 pålades *Sven Håkansson Kråka* (bosatt på Torggatan) och sonen Anders Kråka, att betala för sonen och brodern *Nils Svensson Kråka*. Nils Svensson Kråkas hustru *Maria Jönsdotter* var dotter till bryggaren Jöns Börgesson i 9.22–23.

Ernst Lohman nämnes som mästare 1715 och ålderman från 1726.

Bouppteckning efter skomakare Ernst Lohman företogs 18.3.1734. Hans änka Annika Ahlman (dotter till ålderman Sven Larsson Ahlman) gifte om sig med

skomakareålderman Casper Schmidt,

som övertog Lohmans två gårdar med ”bryggpannor” på Spannmålsgatan, vilka vid bouppteckningen sades vara belägna bredvid varandra mellan båtkarlen Per Kolja i väster (9.25) och bryggaren Lennart Thim (9.22–23) i öster och värda 673 daler (De hade 1722 varit värda 1769 daler 2 öre smt.)

Den västligaste gården

För 350 d smt sålde Casper Schmidt den 30.8.1736 till snickaren Petter Jonsson Lindh en gård på Spannmålgatan mellan Per Kolja i väster och Schmidts andra gård i öster. I köpevillkoren ingick, att mäster Petter Lindh utan minsta kostnad för Schmidt skulle upprätta ”ett fullkomligt Brädeplanke” mellan Lindhs och Schmidts gårdar. 1738 begärde Casper Schmidt, att 1) Petter Lindh skulle betala 2 års ränta på köpeskillingen; 2) genast upprätta det överenskomna planket; 3) leverera ett utlovat schatull; 4) ställa nöjaktig borgen för resterande köpeskillning 250 d smt eller i brist därav träda utur gården och ställa den till Casper Schmidts fria disposition. Röntan hade enligt Petter Lindh betalats med ett väggursfodral och annat arbete. Petter Lindh hade en halvbroder *Johan Jonsson Lindh*, som hade avlidit i Holland. Arvet efter denne stod hos borgaren Nils Norling på Kronhusgatan. Detta arv skulle bagaren Lars Åhman få lyfta på grund av Petter Lindhs skuld till denne (EIIb:32, 14.7.1744). Petter Lindhs gård ”som förut tillhört skomakareälderman C Schmidt” värderades 1740 till 100 d smt och inropades på auktion av murmästare Johan Samuel Rancke. Den övertogs samma år av avskedade underofficeren Anders Lorentz Pepparkaksbagare,

Den östligaste gården

övertogs efter Casper Schmidts död 1740 av repslagaren Arvid Larsson. Den 28.4.1746 lät lanttullbesökaren Simon Ahlbom första gången uppbjuda ”en avbränd tomt på Kronhusgatan” – i andra uppbudet står Spannmålgatan mellan häradskrivare Herr Anders Waldenssons tomt å östra (9.23) och borgaren Anders Lorentz Pepparkakebagare (9.24 v) å västra sidan, som han tillhandlat sig av borgaren Arvid Larsson för 200 d smt. I Nils Kollinius restlängd för tomten: Besökaren Simon Ahlbom förmenar sig att slippa brandvaksavgift för dess ena tomt, som är alldeles öde. Anders Söfring och L. Hangström besiktigade tomterna och konstaterade: ena tomten obebyggd men inplankad, något virke på tomten. 25.8.1757: Simon Ahlbom hade vid *skeppet Friedrich Adolphs* nyligen timade återkomst fått veta, att hans dotter *Helenas* trolovade *Otto Johan Floor* hade avlidit (EIIb:89) Se också 9.44.

Bouppteckning efter besökaren Simon Ahlbom förrättades 18.7.1766. Hans änka Helena Ekman och hans övriga arvingar sålde redan den 4 jan. 1764 de två tomterna på Spannmålgatan ”mellan handelsman Herr Erik Kullman å ena och borgaren Olof Dahlgrens tomt å andra sidan” till tullförvaltaren Johan Dykman. Simon Ahlbom hade redan 3.3.1760 uppjudit hus och gård på Kronhusgatan (8.47). Priset för tomterna var 1 000 d smt.

Att Ahlbom eller hans arvingar övertagit pepparkaksbagarens västliga del av 9.24 framgår, när *tullförvaltaren Johan Dykman* första gången 6.2.1764 lät uppbjuda tvenne i stadens norra del och Spannmålgatan mellan handelsman herr Erik Kullman (9.23) å ena och borgaren Olof Dahlgrens tomt (9.25) å andra sidan belägna avbrända tomter med därpå gjord åbyggnad, som herr tullförvaltaren Dykman köpt för 1 000 d smt av lanttullbesökaren Simon Ahlboms änka Helena Ekman och arvingar enligt deras i närvaro av hökaren Lars Hangström och skraddaren Johan Delphen-dahl såsom vittnen den 4 nästlidne januari utfärdade köpebrev, 30-penning 66 daler 21 1/3 öre.

I tomtöreslängden svarade tullförvaltaren Dykman för tomterna 1665–70 men 1775 erlades tomtöret av hans arvingar.

Den 6.4.1778 följer ett uppbud, som verkar något förvirrande på den, som inte känner till alla data: ”Första gången lät handelsmannen herr Lars Kåhre uppbjuda en i stadens femte kvarter och Spannmålgatan mellan änkan Madame Barthengrens tomt å östra och handelsman Olof Hassel-

roths tomt å västra sidan belägen tomt med någon åbyggnad, som till fullgörande av magistratens utslag den 26.4.1777 mellan häradsskrivaren Wilhelm Sjöberg och handelsman And. Flodin blivit försåld på auktion och inropad av herr Kåhre för 83 riksdaler 16 skill specie.” –

1785 talas om handelsman Elieser Barthengrens och 1790–1800 om Herr Samuel Schutz bebyggda tomt. 1807 var det den senares arvingars tomt.

Senare uppbud av 9.24

handl I M Lundberg	5.1.1812
Sahlgrenska sjukhuset (se 9.22)	30.9.1816